

Ὁ Σουλτάνος ἐφρύαξεν ἔτι περισσότερον εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο, ὁμνύων τὸν ἐξανδραποδισμόν τῆς Ὑδρας, ἐν ᾧ διέταττε τὸν αἰμοβόρον Ἀλῆ Πασᾶν τὸν δευτερότοκον υἱόν, τὸν ὄντα τότε Βεζίρη τῆς Πελοποννήσου Βελῆ Πασᾶν, νὰ ἐπιχειρήσῃ διὰ ξηρᾶς, ὅ,τι δὲν ἦτο δυνατόν, ἕνεκα τῶν Ῥώσων, διὰ θαλάσσης.

Οἱ Ὑδραῖοι ἐπληροφορήθησαν τοὺς ὀλεθρίους σκοποὺς τῆς Πύλης ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τεσσάρων ἕως πέντε χιλιάδων Τουρκαλβανῶν εἰς τὰ παράλια τοῦ Κρανιδίου, τοῦ ὁποίου τὰ πλοιάρια εἶχον ναυλωθῆ ὑπὸ τοῦ Βελῆ Πασᾶ διὰ τὴν ἀπόβασιν, ἀνδρὸς ἀρκετὰ γνωστοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὴν φιλοδοξίαν, πανουργίαν, πλεονεξίαν καὶ τὰ αἰσχρά του πάθῃ. Ἡ Ὑδρα εὐρισκομένη εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν τῶν κινδύνων, δὲν καθυστέρησεν, ἀλλ' ὀχυρώσασα τὰ παράλια τῆς καὶ καὶ ἀποπλίσασα τέσσαρα βρῖκια, καὶ πολλὰς κανονοφόρους, ἔκρουσε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, καὶ ἐκήροξε γενικὸν ὅπλισμόν. Αἱ ἐνορίαὶ μετεβλήθησαν εἰς στρατιωτικοὺς λόχους ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τῶν Ἱερέων. Πᾶσα θέσις ἀποβιβάσεως μετεβλήθη εἰς φυλακεῖον, καὶ ἡ Ταπική διοίκησις ἀνέλαβε γενικὴν δικτατορίαν.

Ἀλλ' ὁ Βελῆ Πασᾶς ἦτον ἄνθρωπος πολὺ εὐλύγιστος. Εἶναι περίεργον, πλὴν εἶναι ἀληθές ὅ,τι εἶπέ τις περὶ τῆς μετεμψυχώσεως τῶν χαρακτήρων. Ὁ Βελῆς Πασᾶς ἐσπούδασεν εἰς τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο, ἐν ᾧ τοῦτο μόνον διδάσκεται, ὅτι α ὅπου δὲν ἰσχύει ἡ λεοντῆ, ἐκεῖ προσράπτεται ἡ ἄλωπεκῆ. Ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς στρατιωτικῆς καταλήψεως τῆς νήσου, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πολεμικῶν πλοίων, κατέφυγεν εἰς τὴν ραδιουργίαν, καὶ ἀποστείλας εἰς Ἰ-

δραν ἓνα τῶν Γραμματέων του ἐπρότεινέ διπλωμα-
 τικὴν συνέντευξιν εἰς τὴν Διοίκησιν. Προσδιορίσατε
 τὸν τόπον, εἶπεν ὁ Γραμματεὺς οὗτος εἰς τοὺς Προ-
 κρίτους, καὶ ἂν δὲν ἔρχεσθε ὑμεῖς εἰς τὴν ξηράν,
 δὲν διστάζει νὰ ἔλθῃ ὁ Βεζύρης εἰς τὴν νησὸν σας,
 καθότι ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον.
 Ὡς ἐρρέθη, ὁ Βελῆ Πασᾶς ἤτο γνωστός ἀρκετὰ διὰ
 νὰ ἐννοήσωσι τὸν δόλον οἱ Ὑδραῖοι, καὶ διὰ τὸν ἀ-
 παντήσωσιν εἰρηνικῶς εἰς αὐτόν, ὅτι εἶναι εἰς ἄκρον
 εὐγνώμονες, ἀλλ' ὅτον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἔλευσίν του
 εἰς Ὑδραν, κηρύττουσι τὴν πατρίδα των ἀναξίαν νὰ
 δεχθῇ τόσον ὑψηλὸν υποκείμενον· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν
 ἐξοδὸν αὐτῶν, τοῦτο ἀνήκει εἰς μεταγενεστέρας σχέ-
 φεις. Ὁ Βελῆ Πασᾶς δὲν ἠνόησε τοὺς Ὑδραίους
 ὀλιγότερον.

Ἐν τούτοις ὁ Βούλγαρης, ὦν εἰς ἀκριβῆ γινώσιν
 τῶν κινδύνων τῆς πατρίδος του, καὶ εἰς δεινὴν ἐν-
 τεῦθεν ἀμηχανίαν, ἀνταπεκρίνετο μετὰ πολλῶν Με-
 γιστάνων τῆς αὐτοκρατορίας ἐκ τοῦ Πόρου, ἔνθα
 συνήθως μετὰ τῶν ὁπαδῶν του διέμενε, καὶ ἐκ τῶν
 Ἀθηνῶν, ἔνθα ἡ ὑποδοχὴ του ἔγεινεν ἀληθῶς πομπι-
 κή, ἐκ τε τῆς περιεργείας ὅλων ἐν γένει των κα-
 τοίκων, Ἑλλήνων τε καὶ Τούρκων, διὰ νὰ ἴδωσι τὸν
 περιβόητον ναυτικὸν τῶν χρόνων των, καὶ ἐκ τοῦ
 πρὸς τὴν ἐπισημότητα τοῦ σεβασμοῦ τῆς Τοπικῆς
 ἀρχῆς. Ἀφ' οὗ δ' ἐπέφερε κατὰ παράκλησιν αὐτῆς
 ἀρκετὰς βελτιώσεις ὁ Βούλγαρης εἰς τὸ πυροβολικὸν
 καὶ ὠχυρωματικὸν τῆς Ἀκροπόλεως, δὲν ἠδυνήθη
 νὰ μείνῃ πλειότερον εἰς Ἀθήνας. Ὡς κεραυνὸς ἐ-
 πέπεσεν ἐπάνω του ἡ εἰδῆσις, ὅτι ὁ Βελῆ Πασᾶς μετ'
 ὀλίγον ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Ὑδρας, ἀλλ' ὥς κε-
 ραυνὸς καὶ αὐτὸς ἐπανερχεται εἰς Πόρον, παραλαμ-

βάνει μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς λοιποὺς Προκρίτους, καὶ τὸν προφθάνει εἰς Τρίπολιν τῆς Πελοποννήσου, με ποῖον σκοπὸν ἀγνοεῖται.

Ἡ ἀπροσδόκητος ἀφίξις τοῦ Βούλγαρη ἐνέπληξε χαρὰς ἀπείρου τὸν Βελῆ Πασᾶν, ἕκ τε τῆς ἐπιθυμίας νὰ γνωρίσῃ τὸν ἰκανώτερον ναυτικὸν τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἡ ἐπιρροή καὶ τὸ κόμμα του ἠδύνατο νὰ εὐκολύνῃ ἐν Ὑδρᾷ τὴν κατάληψιν, ἂν ἡ δραστηκότης τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρημάτων του ἀπέβαινεν ἐκ τύχης ματαία. Μετὰ τὰς πρώτας ὑποδεξιώσεις, αἰτίνες ἀληθῶς δὲν εἶχον τὸ παράδειγμα δι' οὐδένα Ἑλληνα, ἐπρότεινεν ὁ Βεζύρης οὗτος εἰς τὸν Βούλγαρην τὰ περὶ Ὑδρας σχέδιά του. « Ἦλθες, τῷ λέγει, φίλε » μου, εἰς ἐποχὴν δόξης καὶ ἐκδικήσεως· λάβε πέντε » χιλιάδας ἐκλεκτοὺς Ἀλβανούς, τοὺς ὁποίους ἔχω » ἐτοιμούς, πρὸς ὑποταγὴν τῆς Ὑδρας εἰς τὸν εὐγνώμονα Σουλτάνον, καὶ τιμωρίαν τῶν ἀντιπάλων σου. » Naί, τῷ ἀπήντησεν ὁ Βούλγαρης με μεγαλοφροσύνην Ἑλληνικὴν, εἶμαι ἀφοσιωμένος, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πύλης· ἀλλὰ σὰς παρακαλῶ, Ὑψηλότατε, ἀπαλλάξατέ με ἀπὸ τὴν παραγγελίαν σας, διότι ἀφορεῖ τὴν πατρίδα μου, ἥτις δὲν εὐρίσκεται εἰς ἐπανάστασιν. Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι Πρόκριτοι, οἵτινες ἀνέλαβον ἀπονενογημένον ἔργον, πολὺ γρήγορα θὰ ἐννοήσωσι τὸ λάθος των, καὶ ἡ τάξις δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ ἔλθῃ. Τὸ κατ' ἐμὲ τὸ αἷμά μου χύνω εὐχαρίστως, ἂν ἐπρόκειτο νὰ εὐτυχήσῃ μία μόνον ὑπαρξίς ἐξ αἰτίας μου ἐν Ὑδρᾷ. Δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅ,τι συνέβη. Ὁ Ὀθωμανὸς ἐδυσχερστήθη κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σκεπτόμενος, ἐθαύμασε τὸν Ἑλληνα, ἡγάπησεν αὐτὸν πλείότερον

ἕνεκα τοῦ γενναίου χαρακτήρος του, καὶ συνήργησε περιπλέον εἰς τὸν σκοπὸν του, γράψας καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλους του ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων. Ὁ δὲ Βούλγαρος μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπανῆλθεν εἰς Πόρον μετὰ τῆς συνοδείας του, ἐν ᾧ μανθάνει μετ' ὀλίγον, ὅτι οἱ ἐν Ὑδρᾷ Πρόκριτοι, μὴ βλέποντες πραγματοποιούμενας τὰς καυχρησιολογίας τοῦ Σενιάβιν, καὶ φοβούμενοι τὸ μέλλον, ἐπεβίβασαν εἰς τὰ περιπλέοντα τὰ παράλια τῆς Ὑδρας τέσσαρα Βρίκια τὴν κινητὴν περιουσίαν των, ὅπως σωθῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐκ τῆς ὁργῆς τοῦ Σουλτάνου.

Ἐπρόκειτο λοιπὸν διασκορπισμὸς τῶν κατοίκων, καὶ διάλυσις πιθανῶς τῆς Ἑβραϊκῆς Πολιτείας, ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν ὑπὲρ τῶν ἐπαναστατῶν προσπαθειῶν τοῦ Βούλγαρος, τὰς ὁποίας ἐστεφάνωσεν ἡ ἐπιτυχία, ἐξιλεωθεὶς πλεόν τῆς ὁργῆς τοῦ Σουλτάνου. Ὁ κίνδυνος πραγματικῶς ἦτο μέγας, καὶ πειθόμενοι οἱ ἐν Πόρῳ Πρόκριτοι, ὅτι τῶν Ῥωσσιζόντων Προκρίτων ἀποχωρούντων, ἡ Ὑδρα ἐσκορπίζετο κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ οὕτω σχεδὸν ἐμνηδενίζετο, συνεσκέφθησαν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μεταβῇ ὁ ἔχων ἐνεργητικὴν ἐπιρροήν Α. Μιαούλης εἰς Ὑδραν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ ἐν Ὑδρᾷ ἐμφάνησις του εἰς τοιαύτην ἐποχὴν, ἔρριψεν εἰς μείζονας δυσπιστίας τοὺς Ῥωσσιζόντας, ἀλλ' ἡ εἰκουργία του καὶ ἡ προσπεποιημένη ἀδιαφορία του, τὸν ἀπῆλλαξαν μετ' ὀλίγον τῆς ἐπιβλέψεως, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συγκεντρώσῃ εὐχόλως τοὺς πιστοὺς φίλους τῆς μερίδος των, καὶ δι' ἄκρας μυστικότητος νὰ κατηχήσῃ ἐπιδεξιῶς πλείστους ὄρους εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι τὸ περὶ φυγῆς κίνημα τῶν Προκρίτων

ἔπρεπε ν' ἀποτύχη ὑπ' εὐθύνην των ἐν Πόρῳ Προκρίτων. Ἡ συνωμοσία αὕτη ἐκτανθεῖσα ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Διοικήσεως, ὥς εἶδος ἀντεπαναστάσεως, ἦν αἱ ψευδεῖς φῆμαι καὶ τὸ ἄκαιρον τοῦ κινήματος εἶχον κατ' ἀρχὰς μεταμορφώσει εἰς ἀπλὴν ἀντιδρασιν ἰδεῶν, ἔσωσεν ἀναντιρρόπως τὴν Ὑδραν.

Αἱ ἀποτυχίαι τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου διεδίδοντο μὲ τρόπον ἐπίφοβον ὑπὸ τῶν ἀέργων. Τὸ πρᾶγμα καταντᾷ σπουδαιότερον ἐκ μέρους τῶν ραδιούργων, καὶ οἱ Ῥωσιζόντες Προκρίτοι ὀρίζουσι τὴν εἰκοστήν τετάρτην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1807, ὥς ἡμέραν ἀναχωρήσεως. Ἀλλὰ τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὰ πράγματα ἤλλαξαν μορφήν. Ὁ κώδων τοῦ κινδύνου σημαίνει, καὶ μετ' ὀλίγον αἱ φάλαγγες τῶν συνωμοτῶν συνέρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ κατατάσσονται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μιαούλη, πανταχόθεν ἐνδυναμούμεναι ὑπὸ νέων ἐθελοντῶν ἐκ τῆς ἀδυσωπήτου φήμης, ὅτι φεύγουν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀνταρσίας διὰ τὰ πέσῃ ἡ τιμαίρια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ λαοῦ. Τὰ παράλια τῆς νήσου κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Μιαούλη καταλαμβάνονται ἀμέσως, καὶ τὰ τέσσαρα Βρίκια ἀκολουθοῦσι τὴν αὐτὴν τύχην μετανεχθέντα εἰς τὸν Λιμένα, ἐν ᾧ τοῖς ἀφηρέθησαν τὰ πηδάλια.

Τὸ αἰφνίδιον τοῦτο συμβὰν, παραλύσαν τὴν ἐνέργειαν τῆς Διοικήσεως, κατέστρεψεν ὅλους διόλου τὸ σχέδιον τῶν Ῥωσιζόντων Προκρίτων, καὶ ἐτάραξε τὴν ἡσυχίαν τοῦ Τόπου. Τὰ προάστεια τῆς πόλεως ἐγένοντο θύματα τῆς οἰκτροτέρας ἀβεβαιότητος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, καὶ αἱ διαδιδόμεναι φῆμαι περὶ εἰσβολῆς Τουρκαλβανῶν, ἔφεραν εἰς σύγχισιν πᾶσαν τάξιν καὶ γένος ἀνθρώπων, τῶν μὲν ἀνδρῶν

σπευδόντων ἐπὶ τὰ ὅπλα, τῶν δὲ γυναικῶν ὁλοκλη-
 ζουσῶν εἰς τὰς τριόδους. Μόλις περὶ τὴν μεσημβρί-
 αν ἡ ἐπιχείρησις τῶν Προκρίτων ἀφ' ἐνὸς μέρους διὰ
 νὰ συγκροτήσωσιν ἰδιαιτέρον σῶμα, καὶ αἱ προκηρύ-
 ξεις ἀφ' ἐτέρου τῶν συνωμοτῶν, ἔδωκαν ὀριστικωτέ-
 ραν μορφήν εἰς τὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἐπὶ τέλους,
 ἀνχλαβόντος τοῦ Μισούλη προσωρινῶς τὰς ἡνίας τῆς
 Διοικήσεως, καὶ διαλυθεῖσιν εὐκόλως τῶν Ῥωσι-
 κῶν συστάσεων, ἐντελῶς καθητύχασαν. Οἱ δὲ Πρό-
 κριτοι ἀποτυχόντες ἐκρύβησαν ἐντρομοί, καὶ εἰς
 τοιοῦτον βαθμὸν ἐφοβήθησαν, ὥστε ὅτε ὁ Μισούλης
 τῇ ἐπαύριον τοὺς προσεκάλεσε νὰ δόσωσι λόγον περὶ
 τῆς διαχειρήσεως τῶν Δημόσιων χρημάτων, ἐκρύ-
 βησαν ἀκόμη περισσότερον, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν κα-
 τέφυγον εἰς Πέτζας.

Ἄλλ' εἶναι παρατηρήτως ἄξιον, ὅτι τὰ σχέδια
 τῶν συνωμοτῶν συνεχῶς παραμορφοῦνται καὶ κατὰ
 τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ τὸ οὐσιωδέστερον κατὰ τὰ ἀπο-
 τελέσματα, χωρὶς νὰ δυνηθῶσιν οἱ αὐτουργοὶ αἰφνι-
 δίας, οὕτως εἰπεῖν, καταστάσεως, νὰ ἐγγυηθῶσι διὰ
 τὸ μετ' ὀλίγον μέλλον τοῦ ἔργου των. Τὸ μόνιμον
 δὲν συνέχεται μὲ τὸ ταχὺ, καὶ μόνῃ ἡ ἑλλειψις τῶν
 ἀφορμῶν τῆς ἀταξίας, ἀνέκους εἰς περίοδον πολ-
 λοῦ χρόνου, ἐγγυᾶται διὰ τὸ μέλλον. Ἐν ὅσῳ ὁ
 Ῥωσικὸς στόλος ἦτον εἰς τὴν Μεσόγειον, τὸ ἔργον
 τοῦ Μισούλη ἦτον ἐφήμερον. Μόλις παρήλθον ὀλί-
 γαι ἡμέραι, καὶ ἡ ἀφίξις Ῥωσικοῦ πλοίου, φέροντος
 ψευδεῖς εἰδήσεις, περὶ καταναυμαχήσεως τοῦ Τουρ-
 κικοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ Ῥωσικοῦ, συνεκέντρωσεν αὖ-
 θις τοὺς ζηλωτὰς καὶ τοὺς δυσαρεστημένους, οἵτινες
 σημειωτέον, διὰ τῶν ἡπίων μέσων, ἂν ᾦναι ἄνδρες
 πεποιετηντες, ποτὲ δὲ ἐκλείπουσι, περὶ τοὺς Ῥω-

σέφρονας Προκρίτους. Ἡ Διοίκησις τοῦ Μιαούλη ἔ-
 πεσε, καὶ ἡ ἐπελθοῦσα τῶν νικητῶν ἀπεπειράθη νὰ
 συλλάβῃ τοὺς πρωταιτίους τῆς ἀντιπάλου δημε-
 γερσίας· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μόνον ὁ Ν. 'Ροῦσος συνελ-
 λήφθη, ὅστις ἀπεστάλη εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ φρου-
 ρίου τῆς Κερκύρας, ἐξ ἧς πεσῶν εἰς τὴν θάλασσαν,
 ἐδραπέτευσε, κολυμβῶν, καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἡ-
 πειρον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἡ Ὀ-
 θωμανικὴ Πύλη ἐντούτοις ἐπείσθη πληρέστατα ἐκ
 τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Μιαούλη, ὅτι ὀλίγοι Πρόκριτοι
 καὶ ὁ 'Ρωσικὸς στόλος, ἡ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἦσαν οἱ
 κυρίως ἐπαναστᾶται, καὶ κατὰ τοῦτο, τὸ ἔργον ἦτον
 ὠφέλιμον εἰς τὸν τόπον.

Ἀλλ' ἡ εἰρήνη ἐπέρχεται, ὥς συμβαίνει πάντοτε
 εἰς τὰ ἀνθρώπινα, ὅσον καὶ ἂν θέλῃ τις νὰ ὑπηρε-
 τήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, καταστρέφων τοὺς Τούρ-
 κους. Ὁ Σενιάβιν προσκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρά-
 τορος ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ Αἰγαίου, καὶ ὁ στόλος
 ἐκπλεεῖ τῆς Τενέδου, καὶ ἐλλιμενίζεται εἰς τὸ Μετό-
 χιον τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου. Ἐκεῖ ἐπι-
 σκεφθέντες οἱ Πρόκριτοι τὸν Σενιάβιν, ἀθυμοῦσι διὰ
 τὰς κακὰς ἀγγελίας τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἡ πρό-
 τασις αὐτοῦ, ὅτι μόνη σωτηρία δι' αὐτοὺς εἶναι νὰ
 τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἡ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν Ἐπ-
 τάννησον, τοὺς ἀπέλπισε πλείοτερον. Ἐνεθυμήθη-
 σαν τότε τὸν Βούλγαρον, ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά.
 Ἐπὶ τέλους ἐπεβιβάσθησαν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Κ.
 Σκούρτη, καὶ παρηκολούθησαν τὸν 'Ρωσικὸν στόλον
 μέχρι τοῦ Μαλέα ἀκρωτηρίου. Ἀλλὰ τὰ δάκρυα τῶν
 γυναικῶν, ἡ νοσταλγία, ἥτις ἐξηγέρθη τρομερὰ, τύ-
 σον διὰ τὴν στέρησιν τῶν συγγενῶν των καθὼς καὶ
 διὰ τὴν ἀβεβαιοτητα τῆς εἰς τὰ ξένα τύχης των, τοὺς

ἤνυχαστε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ὑδραν. Ὁ φόβος ὅμως τῶν Τούρκων τοὺς ἐδίωξεν ἐκεῖθεν εἰς Τήνον, καὶ τοὺς περιεπλάνησεν ἀκολουθῶς εἰς πολλὰς τῶν Κυκλάδων νήσους, ὡς ἀπηλπισμένους. Ἐὰν παρεκάλουν τὸν Βούλγαρην ἀπαρχῆς, ἡ ὑπόθεσις συνεβιάζετο ἀφεύκτως καὶ ταχέως, καὶ χωρὶς τινὰ πληρωμῆν, ἀλλ' ἡ ὑπερηφάνεια ἐσώθη, καὶ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν μὲ τόκους δυσπιστίας βασανιστικῆς. Παρεγνώρισαν τὸν Βούλγαρην, ἡ δὲν ἠθέλησαν νὰ γνωρίσωσι τὰς ἀρετάς του, καὶ κατέφυγον εἰς τὸν ἐν Τήνῳ Λογοθέτην, Κ. Καλαύριαν, ἔχοντα ἐπιρρόην τινα παρὰ τῷ Σεῖδαλῇ Πασᾷ, ἀλλ' αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ μεσιτεῖαι τοῦτου ἤθελαν ἀποτύχει βεβαίως ἀνευ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος μεσιτειῶν τοῦ ἀμνησιχάκου Βούλγαρη. Ἐξεδόθη τέλος πάντων τὸ συγχωρητήριον αὐτῶν Φιρμάνι, ἐπὶ τῇ βάσει δύο χιλιάδων διστηλῶν, καὶ μετὰ τρίμηνον περιπλάνησιν, ἐπέστρεψαν τὸν μῆνα Νοέμβριον, τεταπεινωμένοι εἰς Ὑδραν οἱ Ῥωσιζόντες Πρόκριτοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ'

Πρόσκλησις τοῦ Βούλγαρη Γενικῆ ἀρμυστείας. Κουτουριέ. Σαλαχόφρας. Τριτηρία αὐτοῦ. Ἐξώσις αὐτοῦ. Μετάκλησις τῶν φυγάδων Προκρίτων. Συμφιλίωσις αὐτῶν μετὰ τοῦ Βούλγαρη. Τύχη τῶν ἐπαναστασιῶν τριῶν Πλοιάρχων.

Ἡδὴ ἄρχεται νέα περίοδος διὰ τὴν Ὑδραϊκὴν Ἱστορίαν. Μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Ῥωσιζόντων Προκρίτων, ἤθελεν ὑποθέσει τις, ὅτι ὁ Βούλγαρης ἐσπευσεν ἀμέσως νὰ καθέξῃ τὴν θέτιν του. Ναί! ἀλλὰ δὲν συνέβη οὕτως. Ἀηδιάσας τὰ δημόσια πράγματα, ἔμενεν ἐκκευσίως εἰς Πόρον, ἐγκλητὸν τῶν προτροπῶν

καὶ παρακλήσεων τῆς πρώτης πρὸς αὐτὸν σταλείσης ἐπιτροπῆς τῶν Ὑδροίων. Ἡ ἀποτυχία τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπέτρεπε τὴν ἀθυρίαν εἰς τὸν λαόν, ὅστις σπεύδει τὴν ἀποστολὴν νέας. Αἱ παρακλήσεις καὶ ἡ συγκινητικὴ φράσις, ὅτι τοὺς ἀρίναι ὀρφνεύς, ἠνάγκασεν ἐπὶ τέλους τὸν Βούλγαρον νὰ ἐνδώσῃ καὶ ἄκων πρὸς χάριν των.

Τὴν ἐπιόυσαν τῆς ἐορτασθείσης (κυριολεκτικῶς εἰπεῖν), ἀφίξεώς του, συγκροτηθείσης Συνελεύσεως τῶν Προκρίτων, τῶν οἰκοκυραίων, τῶν πλοιορῶν καὶ τοῦ λαοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἀγορᾶς, τοῖς ἀπέτεινε σύντομον μὲν, ἀλλὰ περιεκτικὸν λογίδριον, ἀφορῶν τὴν παρ' ὀλίγον νὰ καταστῇ ὀλεθρίαν εἰς τὴν πατρίδα εὐπιστίαν των, ἐὰν ὁ δάκτυλος τῆς θείας προνοίας, δὲν ἦτον ἐπ' αὐτῆς. Ἀλλ' αἶφνης, μόλις ἐτελείωσεν ἡ ἀγόρευσις του, καὶ ἡ ἐντύπωσις, ἥν ἐπροξένησεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἦτον εἰσέτι ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς σταδίῳ. Ὁ Ἐγούμενος τοῦ Μοναστηρίου Διονύσιος Παροῦς, ἀποτεινὰς οἰκοθεν τὴν μεγάλην ἐρώτησιν πρὸς τὸν λαόν, ἂν θέλωσι τὸν Βούλγαρον Διοικητὴν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ Βούλγαρος τὸν ἐπέπληξεν ἀργότερα, ἀλλ' ἡ πράξις του ἦτον, οὕτως εἰπεῖν, πρόσκλησις εἰς ὁρκοδοσίαν, ἥτις, ἂν καὶ συχνάκις ἦναι ἀνευ ἀξίας, ἔχει ὅμως καὶ τὴν βαρύτητά της εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐξουσίας. Ἐπὶ τέλους τὸ «Ναί, » καὶ τὸ, «Ζήτω, » ἐτελείωσαν δι' ἐναγκαλισμῶν καὶ ὀρκων. Τοιοῦτος ὁπῆρξε πάντοτε ὁ λαὸς καὶ θὰ ὑπάρχῃ. Ἀν' λησμονῇ, ἀγαπᾷ ὅμως καὶ πολὺ, καὶ κατὰ τὰς δύο ἐπόψεις εἶναι ἀξιοσυγχώρητος, καὶ πάντοτε λαός.

Ἡ κατόπιν διακηρυχθεῖσα ἀμνηστία τοῦ Βούλγαρου, καὶ τὸ διὰ τινος Τζαούση ἀποσταλὲν συγχω-

ρητήριον φερμάνιον τοῦ Καπετάν Πασᾶ περὶ τῶν περιπλανωμένων Προκρίτων, συνεκέντρωσε πάλιν τοὺς κατοίκους τῆς Ὑδρας, ἐκτὸς τῶν τριῶν μνημονευθέντων πλοιάρχων, οἵτινες ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ τῶν προγενεστέρων χρόνων τῶν παλαιῶν Ὑδραίων, τοῦ μὴ διδόναι ἀφορμὰς εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ὑδρας, διὰ τῆς ἱστορηθείσης ἀποπείρας, προσεβλήθη καιρίως καὶ μετὰ συνεπειῶν λίαν δυσαρέστων.

Ἐμπορὸς τις Γάλλος, καλούμενος Κουτουριεῖ εἶχε ναυλώσει μὲ φορτίον διακοσίων εἴκοσι χιλιάδων γροσίων δύο πλοῖα Ὑδραϊκὰ, τὰ ὅποια κατεσχέθησαν, ἐν ᾧ διευθύνοντο εἰς Εὐρώπην, ὑπὸ τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου. Ἡ μεταξὺ Ῥωσίας καὶ Τουρκίας συνθήκη, δὲν διέκοψε τὸν μεταξὺ Ῥωσίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, ὥστε ὁ Κουτουριεῖ κατέφυγε, δυνάμει τῆς ἐπὶ τῶν πλοίων Τουρκικῆς σημαίας, εἰς τὴν Πύλην, ἥτις κατ' ἰδιαιτέραν, περὶ τῶν ἀμοιβαίων λειῶν ἀρθρον τῆς συνθήκης, εἶχεν ἀποζημιωθῆ δι' ἑλας τὰς ζημίας τῆς σημαίας τῆς. Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ τὰς ἀνομίας τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης; Ἀδικίαι καὶ ἀρπαγαὶ τῶν ιδιωτικῶν περιουσιῶν, ἰδοὺ τὸ πρόγραμμά τῆς. Μὴ δυναμένη ὅμως ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑποχρέωσίν τῆς, ἀπέναντι τῆς Γαλλίας, ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἀποστατησάντων Ὑδραίων Προκρίτων, καὶ ἀπέστειλεν τὸν Τήνιον ἐξωμότην Σαλαχόραγα εἰς Ὑδραν, μὲ δικαιοδοσίαν ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῶν ὀνομαστὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν διαταγὴν Α. Κοκχίνη, Δ. Κουντουριώτου καὶ Δ. Τσαμαδοῦ, νὰ τοὺς ἀποστείλῃ δεδεμένους εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ εἶδησις τοῦ τυραννικοῦ τούτου μέτρου ἠνάγκασε τοὺς εἰρημένους

Προκρίτους νὰ καταφύγωσιν εἰς Κύθηρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς των.

Ὁ Σαλαχόραγας, ἐλθὼν μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως εἰς Ὑδραν, ἤρχισε τὰς Τουρκικὰς καταπιέσεις, χωρὶς νὰ σέβηται τὴν Τοπικὴν διοίκησιν. Μὴ εὐρὼν ὁμως τοὺς προγεγραμμένους, ἐσφράγισε τὰς οἰκίας των, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ τὰς πικρὰς παρατηρήσεις τοῦ Βούλγαρη. Ἡ ἐπέμβασις λοιπὸν τῆς τυραννίας εἰς τὴν Ὑδραν, πρώτην ἤδη φορὰν, καθίστατο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μᾶλλον πραγματικὴ, χάρις εἰς τὰς προτέρας ἐργασίας τῆς Ῥωσιζούσης φατρίας. Καὶ ἐν ᾧ ὁ Κουτουριὲ ἀπέρχεται εἰς Κύθηρα, Γαλλικὴν οὖσαν τότε κατοχὴν, καὶ διὰ μέσου τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς, κατορθώνει τὸν περιορισμὸν τῶν προσφύγων Προκρίτων ἐν τῷ φρουρίῳ, ἀρνούμενων τὴν ἀδίκον πληρωμήν. Ὁ Σαλαχόραγας ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ Γάλλου ἐμπορίου εἰς Ὑδραν κατασχέσας αὐθαιρέτως, ὑπὲρ τῆς ἀπαιτήσεώς του, τὸ ἤδη καταπλευσαν εἰς τὸν λιμένα ἰδιόκτητον πλοῖον τοῦ Α. Κοκκίνη, τιμώμενον εἴκοσι χιλιάδας δίστηλα, ἤρχισε ταυτοχρόνως καὶ τὰς ἀτομικὰς του ἀπαιτήσεις.

Ὅστις δὲν ὑπῆρξεν αὐτόπτης τῆς καταχρήσεως ταύτης τῶν Τούρκων, ἐχόντων μάλιστα ἑκτακτον ἐντολὴν καὶ πληρεξουσιότητα, ἐκεῖνος μόνον δύναται νὰ φανῇ μετριοπαθὴς, πρὸς τὴν ἐξαχρειωμένην ταύτην φυλὴν, ἐφ' ἧς ὁ πολιτισμὸς θὰ διέλθῃ, ὡς φιμνύθιον, καὶ ἥτις θὰ καταρρέυσῃ ὡς κόνις. Οἱ πολλοὶ προσεκαλοῦντο νύκτωρ καὶ ἐβασανίζοντο, ὅτε μὲν ὕλικῳς, ὅτε δὲ διὰ τοῦ φόβου μὴ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸν ναύσταθμον σιδηροδέσμιοι κατὰ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Σαλαχόραγα, ὅστις διὰ τῶν εἰσηγήσεων παροίκου τινος, ἐκ μητρὸς ἐξαδέλφου του, ἐπελαμβάνετο

των εμπορευμάτων κατοίκων, απογυμνῶν αὐτοὺς τῆς χρηματικῆς περιουσίας των. Ὅσον ὁμως καὶ ἂν ἐκράτει μυστικῶς τὰς βιαιοπραγίας του ὁ ἀρνησίβητος Σαλαχόραγας, ὁ Βούλγαρης τὸ ἐπληροφόρηθη, καὶ πλήρης ἐθνικῆς φιλοτιμίας καὶ ἀγανακτήσεως, παρεπονέθη κατ' ἀρχάς, προτρέπων αὐτὸν νὰ παύσῃ τὰς καταπιέσεις του, ὑπερον δὲ τὸν ἐπέπληξε τιμωρῶς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ὀθωμανὸς ἐγαυρία τὸ Τουρκικὸν γαυρίαμά του, ἐλθὼν καὶ εἰς προσωπικότητας τῷ λέγει μετὰ περιφρονήσεως, « Σαλαχόραγα, μάθε, ὅτι ἡ Ὑδρα ὀνομάζεται μικρὰ Μελίτη (*), καὶ ἐνθυμοῦ, ὅτι ἐντὸς δέκα μέχρι δεκαπέντε ἡμερῶν δὲν θὰ ἴδῃς πλέον τὸν ἥλιον αὐτῆς. »

Πρὸς ἀναχαίτησιν τοῦ κακοῦ, πρώτη πρᾶξις ὑπῆρξεν ἡ ἐξορία τοῦ πονηροῦ παροίκου, ὅστις ὄργανον ἔμμεσον κατασταθεὶς τοῦ Σαλαχόραγα διὰ τῆς προστατίας του εἰς ἀθεμιτουργήματα, πλαστογραφίας, κτλ. διὰ νὰ σφετερισθῇ διαφόρων Προκρίτων περιουσίας, ὡς καὶ αὐτοῦ τοῦ Βούλγαρη, καὶ διὰ νὰ συγκαταλεχθῇ ἐν τῷ σύμβουλίῳ τῶν Προκρίτων. Δὲν ἐβράδυνεν ὁμως ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς πρὸς τὸν Καπετὰν Πασᾶν αἰτήσεώς του ν' ἀνακληθῇ ὁ Σαλαχόραγας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας πραγματικῶς ἀνεχώρησεν ὁ ἐξωμότης, ἀναγκασθεὶς περιπλέον ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη, ν' ἀποδώσῃ καὶ ἄκων τὰ σφετερισθέντα ὑπ' αὐτοῦ χρήματα μέχρι λεπτοῦ.

Ἡ ἐπιβρόχὴ τοῦ Βούλγαρη ἦτον ἀκόμη εἰς τὴν ἀκμήν της. Διὰ νὰ ᾔται βεβαία ἡ Ὑδρα διὰ τὸ παρὸν,

(*) Μικροὶν Μάλτα, ὅ ἐστὶ μικρὰ Μάλτα, μετὰ τὴν φράσιν αὐτὴν ἠθέλησε νὰ φανερῶσιν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἡ Ὑδρα ἦτον αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς ἐπικράτειας τῶν Τούρκων, καθὼς τὸν καιρὸν τῆς Σταυρ. πολέμου ἡ Μελίτη.

κατορθώσασα περιπλέον τὴν ἀποσφράγισιν τῶν οἰ-
κιῶν τῶν ἐν Κιθήροις Προκρίτων δι' ἐπανελημμένων
πρὸς τὸν Καπετὰν Πασᾶν παραστάσεων περὶ τῶν ἀ-
νομιῶν τοῦ ἐξωμότου, καὶ ἀσφαλίσασα τὴν ἐν Ὑ-
δρᾷ ἐπιστροφὴν τῶν φυγάδων, οἵτινες διὰ ν' ἀπαλ-
λαχθῶσιν ἐκ τοῦ βαρύναντος αὐτοὺς δικαιώματος
τοῦ ἰσχυροτέρου, καθόσον ἦσαν περιωρισμένοι ἐν
Κυθήροις καὶ μετὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βούλγαρη,
ἐμέτρησαν εἰς τὸν Κουντουριῆ τριάκοντα δύο χιλιάδας
γρόσια ἐκτὸς τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου τοῦ Α. Κοκκίνη,
πρὸς γενικὴν ἐξόφλησιν τῆς θηριώδους ἀνομίας τῶν
Ὀθωμανῶν.

Ὅταν ἐπέστρεψαν οἱ φυγάδες Πρόκριτοι εἰς Ὑ-
δραν κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τοῦ 1809 εἰς ὅλων τὰ
πρόσωπα ἦτον ἐγκεχαραγμένη ἡ συμπάθεια διὰ τὰς
δυστυχίας καὶ ἡκοπαθείας των. Ἀλλ' ὁ Βούλγαρης,
ὅταν ἐκτὸς τοῦ Κουντουριώτου, ὑπῆγαν οἱ λοιποὶ
τὴν αὐτὴν ἐσπέραν τῆς ἀφίξεώς των, διὰ νὰ τὸν εὐ-
χαριστήσωσι διὰ τὴν μετριοπάθειάν του, συνεκινήθη
πλειότερον παντὸς ἄλλου, μὴ δεχθεὶς οὐδεμίαν τα-
πείνωσιν παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἐνηγκα-
λίσθη ἐγκαρδίως. Τὰ τελευταῖα ὁμῶς καὶ οἰκτρότε-
ρα θύματα τῆς ἀτυχοῦς ἀποπείρας δὲν ἦσαν αὐτοί,
ἀλλ' οἱ τρεῖς δυστυχεῖς καὶ ἀξιολύπητοι πλοίαρχοι,
ῶν ὁ μὲν ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς Α. Βαλλῆς, περι-
πλέον ἐξῶθεν τῆς Τενέδου, συνηρτήθη ὑπὸ τοῦ Τουρ-
κικοῦ στόλου, τὸν ὁποῖον ἐκλαμβάνων ὡς Ῥωσικὸν
ἐπλησίασε χωρὶς πλέον νὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ τὴν
περικύκλωσιν, καὶ μολονότι ἡ ἀντίστασις του ὑπῆρ-
ξεν ἀπηλπισμένη, μολαταῦτα τὸ πλῆθος τῶν Ὀ-
θωμανικῶν πλοίων ἤχμαλῶτισε καὶ αὐτὸν καὶ τὸ
πλοῖον του. Ὁ βάρβαρος Καπετὰν Πασᾶς τῷ ἡτοί-

μασε τὸν ἐπωδυνότερον τῶν θανάτων, ἀλείψας αὐτὸν μὲ πίσσιν, καὶ κρεμάσας αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην κεραίαν, τὸν ἐπωρόλησε ζῶντα. Οὗτος δὲ καὶ θνήσκων ἐμυκτήριζε τοὺς Τούρκους.

Ἡ δὲ ἄλληλος ἥρως, Ἀντώνιος Χ. Δούκας, διατρίβων μετὰ τὴν εἰρήνην ἐν τῷ ἀπέχοντι δὺ ὡ ὥρος ἀπὸ τῆς πόλεως υποστατικῷ του, κειμένῳ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν, ἦτον ἐκεῖ κεκρυμμένος διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων, μέχρις ὅτου ἐπροδύθη εἰς τὸν Καπετὰν Πασᾶν, ὅστις ἀπέστειλεν ἓνα μπουμπασίρη (πληρεξούσιον κλητῆρα), ὅπως τὸν συλλάβῃ μερῆτῃ διαταγῇ πρὸς τὸν Βούλγαρη, ἵνα τὸν συνδράμῃ. Καὶ μολονότι ὁ Βούλγαρης εἰδοποίησε τὸν δυστυχῆ διὰ πιστοῦ τινος ἀνθρώπου περὶ τοῦ κινδύνου του, αὐτὸς διενυκτιέρευσεν εἰς τὴν ἀγροικίαν του, τὴν ὁποίαν, πρὶν φέξῃ, ὁ Μπουμπασίρης, ὑποπτευόμενος τὴν δραπέτευσίν του, περιεκύκλωσε μετὰ τῶν πολιτοφυλάκων. Οὕτω πως ἀπομωράνθεις, συνελήφθη καὶ ἀπῆχθη εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου βλήθεις κατὰ διαταγὴν τοῦ Καπετὰν Πασᾶ εἰς σάκκον, ἐβυθίσθη εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης.

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Κ. Σκούρτης, σηναντηθεὶς κατὰ τὸ 1814 ἔξωθεν τῆς Τενέδου μετὰ τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον, προσεκλήθη ἐπὶ τῆς Νευρχίδος, ἐν ᾗ παρ' ὀλίγον ἡ πεποιθήσις του εἰς τὴν Ῥωσικὴν σημαίαν καὶ τὴν Ῥωσικὴν ἐθνικότητα νὰ τὸν ῥίψῃ θῦμα τῆς γενναιότητος καὶ ἐλευθεροστομίας του. Ὁ Πασᾶς, πνέων ἐκδίκησιν κατ' αὐτοῦ διὰ τὰ παρελθόντα καὶ θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἀποστασίαν του, διέταξε τὸν δῆμιόν του νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, μὴ φροντίζων διόλου περὶ τῆς Ῥωσίας, ἥτις ἄλλως δὲν ἠθελε χάσει ἐπίσημον αὐτῆς ὑποκείμενον. Μόνοι αἱ γονυκλινεῖς

παρακλήσεις τοῦ κατὰ τύχην ἐκεῖ παρευρεθέντος Διοικητοῦ τῆς Ἰδρας Ν. Κοκοβίλλα, καὶ τοῦ πλοιάρχου τῆς Ναυαρχίδος Ἰωάννου Καραντάνη, ὡς ἔχοντος ἐπιβροχήν παρὰ τῷ Σεῖδαλῃ Πασᾷ, τὸν ἔσωσαν ἀπὸ ἀναπόφευκτον θάνατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

*Ἀφιξίς τοῦ Σεῖδαλῃ Πασᾶ. Χαρακτὴρ Α. Κουντουριώτου. Ὁ ἐπιβληθεὶς φόρος. Εἰσαγωγή αἰ-
του. Κατάργησις τῶν χρυσῶν φορεμάτων.*

*Ὁ Βούλγαρης καταβάλλει τὴν ἐπατά-
σασιν. Θάνατος τοῦ Βούλγαρη.*

Ὁ Χουσεῖν Πασᾶς πρὸ καιροῦ ἤδη δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν ζωὴν, ὁ δὲ διάδοχός του Σεῖδαλῃ Πασᾶς καθυπτέρει πολὺ τῶν προσόντων ἐκείνου ὡς πρὸς τὸ ἠθικόν. Φιλοχρήματος εἰς ἄκρον ὧν, ἀπέβλεπεν εὐχαρίστως καὶ εἰς μέσα οὐχὶ τόσο ἐντιμα, καὶ πρὸ πάντων ἦτο πολὺ αἰμοβόρος. Ὅπωςδήποτε ὁμοῦς ναυτικὸς καὶ ἀνδρείος συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν κατά-
παυσιν τῆς πειρατείας, ἣν ὁ παρελθὼν πόλεμος εἶχεν ἐξεγείρει. Περιοδεύων τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, κατὰ τὸ σύνηθες τῶν Καπετάν Πασάδων, ἐλλιμενίσθη καὶ εἰς τὸ Μετόχιον, ὅπου ἔσπευσαν πρὸς ὑποδοχὴν του ὁ Βούλγαρης, καὶ οἱ Πρόκριτοι ἐκτὸς τοῦ Α. Κουντουριώτου, ὅστις ποτὲ δὲν ἐπαρουσιάσθη εἰς Τοῦρχον. Ὁ Σεῖδαλῃς τοὺς ἐπεριποιήθη μὲ εὐγενῆ τρόπον, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ Κουντουριώτου ἐρωτήσεών του ἐξήγετο τόσο καθαρῶς ἡ προκατάληψίς του περὶ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ, καὶ πλαγία τίς ἐκφρασίς ἐπιθυμίας, ὥστε ὁ Κουντου-

ριώτης νομίζων ἀνεπαρκῆ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Βούλγαρη, ὅτι ἀσθενῶν δὲν ἐπετκέρθη τὸν Καπετὰν Πασᾶν, ἔσπευσε νὰ τῷ ἀποστείλῃ πέντε χιλιάδας τάλληρα εἰς δούπιας Ἰσπανικὰς, τὰ ὅποια εὐχαριστήσαντα ἀριούντως τὴν πλεονεξίαν τοῦ Πασᾶ, τὸν ὠθησας εἰς ἄλλους τόπους.

Αἱ ἱστορηθεῖσαι παραχαί, καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπιτηδείου οἰκονομικοῦ συστήματος, καθυπέβαλαν τὸ Κοινὸν εἰς χρέος ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων χιλιάδων γροσίων, καὶ κατέστησαν τοὺς πόρους ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀμυιρόλους οὕτως, ὥστε ἀναπόφευκτοι ἀνάγκαι ἐπληροῦντο δι' ἐράνων καὶ συνέιτηφορῶν. Ὁ Βούλγαρης, βλέπων τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τοῦ Ταμείου, ἐπενόησε φόρον τινά, ὅστις βάσιν ἔχων τὴν παραγωγὴν καὶ οὐχὶ τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσπραγγῆς, ὡς συμβαίνει εἰς μεγάλους ἐπικρατείας, ὠφελούμενος δὲ ἐκ τῆς ἡθικῆς καταστάσεως τῆς Ὑδρας, ἥτις παρείχε τοὺς ἰδιαιτέρους λογαριασμοὺς τῶν ἀτόμων τῆς ἐν πάσῃ καθαρότητι, ἐρύστησε τετραμελῆ ἐπιτροπὴν πρὸς εἰσπραξίν πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν πλοίων. Ὁ φόρος οὗτος ἐπέτυχεν ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ ἡ γενικὴ ἐπιδοκιμασία των ὑπεστήρξαε τόσον, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὸ χρέος ἐπληρώθη καὶ τὸ Ταμεῖον ἠνέπλησεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε μετεβλήθη εἰς δανειστικὴν Τράπεζαν, τῶν ἐργασιῶν τῆς ὁποίας οἱ τόκοι ἐξωδεύοντο ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν Σχολείων, περιθάλψεως χηρῶν καὶ ὀρφανῶν κτλ.

Ἀγνοῶν τὰς ἀρχὰς τῆς γενικῆς εὐπορίας ὁ Βούλγαρης ἔνεκx τῆς ἐποχῆς του, ἡ μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ περὶ αὐτῆς σχέδιά του ὑπὸ τῆς τυραννικῆς καὶ βάσανον ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ἐ-

θεώρησεν αὐτόν, ὅπου ἡ πολιτικὴ οἰκονομία τὴν ἀπε-
κλήρυξεν, εἰς τὴν θεραπείαν ἐγγλ. τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀ-
πόρων, μολονότι δύναται τις νὰ ἐξαιρέσῃ τοὺς πά-
σχοντας. Ἐν γένει πλῆθος ἀπόρων ὑπάρχει εἰς τὸν
Κόσμον, οἵτινες ἠδύνατο νὰ ᾖναι εὐπορώτεροι διὰ
τοιούτων ὁμῶς περιθάλψεων πολλαπλασιάζεται ἡ
ἀργία. Ὅταν ἐπῆλθε μεγάλη σιτοδεία εἰς τὴν Ὑ-
δραν, τὸ μέτρον καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Βούλγαρη,
καταβαλόντος τρεῖς χιλιάδας δίστηλα, συνήθροισεν
ἐντὸς μιᾶς ὥρας δεκατέσσαρας χιλιάδας δίστηλα με-
ταξὺ τῶν Προκρίτων τοῦ συμβουλίου του, τὰ ὅποια
ἔφερον εἰς τὴν Ὑδραν πολλὰς χιλιάδας κοιλῶν σί-
του, καὶ ἡ πράξις καὶ ἡ ἐπίνοια ἦτον ἀναμφιβόλως
καλὴ καὶ ὠφέλιμος, ἠδύνατο ὁμῶς νὰ ᾖναι περιττή.
Ὁ λαὸς, εἶναι ἀληθὲς τὸν ὑψόγει διὰ τῆς εὐγνω-
μοσύνης του καὶ εἶχε δίκαιον, διότι ἡ τοιαύτη συν-
δρομὴ καὶ εὐκολία τόσον σπάνια, ἦτον ἀξιοσημείω-
τος εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸν
Τουρκικὸν ζυγόν.

Ὁ Βούλγαρης φαίνεται ἀρκετὰ μεμνημένος εἰς τὸ
μυστήριον τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἐχθρὸς ὢν τῆς
πολυτελείας καὶ καταστροφεὺς αὐτῆς ἐπὶ τέλους προ-
κηρυχθεὶς, κατέστρεψε τὸ κακὸν ριζήδον. Μήπως ὅ-
λοι οἱ ἀναμορφῶται δὲν καταστρέφουσι χωρὶς νὰ
φροντίσωσι περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως, ἕνεκα τῆς
ἀδυναμίας των; Τοιοῦτος ἄραγε ὑπῆρξε καὶ ὁ Βούλ-
γαρης; Ἴσως ἡ τέχνη καὶ τὸ ἐμπόριον ὑπέστη βλά-
βην τινά. Ἴσως τὰ χρυσούφαντα ὑφάσματα ἀνῆκον
εἰς ἐξαιρετικούς καταναλωτάς, ἀλλὰ τὸ παράδειγμα
αὐτῶν κατέστρεψε πολλὰς εὐπόρους οἰκογενείας.
Μίαν ἡμέραν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ Διοικητήριον ναύ-
της τίς, ὅστις ἐπιτοποίησεν μὲ τὸν συγχληντικώτερον

τρόπον, ὅτι καὶ τὸν τελευταῖον ὁβολὸν τοῦ κατηγά-
λωσεν ἡ σύζυγός του εἰς τὴν ἐνδυμασίαν της καὶ ἐ-
ζήτησε τὴν θεραπείαν τοῦ γενικοῦ κακοῦ. Ἄν συνέ-
βαινε τοῦτο σήμερον καὶ πρὸ πολλῶν ἀκόμη ἐτῶν
εἰς τὴν Εὐρώπην, ἤθελε θεωρηθῇ γελεῖον. Ἐν Ἰδρα-
ῶμως ἡ Διοίκησις αὐθιμερὸν ἐξέδοτο ἀπαγορευτικὴν
διακήρυξιν περὶ τῆς χρήσεως πολυτελῶν καὶ χρυσῶν
ἐνδυμάτων, παραγγείλασα καὶ εἰς τὴν πολυτοφυλα-
κὴν νὰ σχίσῃ τὰ τοιαῦτα ἐνδύματα τῶν ἀπαντωμέ-
νων εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐνθαρρύνουσα τὴν παραίτησιν
τῆς πολυτελείας διὰ τοῦ οἰκείου παραδείγματος.
Πολλῶν νέων ἐνδύματα ἐσχίσθησαν, διότι δὲν ὑπή-
κουσαν εἰς τὴν διαταγὴν, ἣν διὰ νὰ σεβασθῶσιν τοῦ
λοιποῦ ἐφυλακίσθησαν διὰ τινος ἡμέρας, καὶ εἶχε
δίκαιον ἴσως ἡ Διοίκησις νὰ φανῇ τοιοῦτον αὐστηρὰ,
διότι διὰ μόνον τὰ χρυσᾶ σειρίτια καὶ γαλῶνια ἐδα-
πανῶντο, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἐτησίως διακόσιαι
χιλιάδες δίστηλα.

Φροντίζων οὕτως ὁ Βούλγαρος περὶ τῆς ἀτομικῆς
εὐπορίας τῶν πολιτῶν, μιᾶς ιδέας ἦτον ἀντιπρόσω-
πος, τῆς τάξεως, ἔχων εἰς αὐτὴν πάσας εὐλόγως τὰς
ἐλπίδας του. Ἡτάξις τότε εἶναι σεβαστὴ καὶ ἀληθὴς,
ὅταν ἡ εὐπορία δὲν εἴναι λέξις κενὴ νοήματος, καὶ
ὅταν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων δὲν ἔχῃ συμπαθείας καὶ
ἀντιπαθείας. Αἱ δύο αὗται ἀρχαί, ἀντιθετικαὶ οὔσαι,
ἀποτελοῦσι τὴν ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξαχρείωσιν τῶν
πολιτῶν. Ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐπορία συντρέχουσι
διὰ ν' ἀποτελέσωσι τὴν ἀναγκαίαν ἐνότητα εἰς τὰς
ἐπικρατείας. Ὁ Βούλγαρος, καὶ ἄλλοθεν ἠξεύρομεν
πόσον ἦτον ἀκριβὴς ἐκτελεστῆς τῶν διατεταγμένων.
Ὅταν ναυταὶ τινες τοῦ πλοίου τοῦ Ἀντ. Σερφιώτου,
ἔυστροπεῦντες νὰ πληρώσωσι κατὰ τὸν νόμον τὴν

ἀναλογίαν των ἐκ τῆς ζημίας τῶν ἐξ χιλιάδων δι-
στήλων, ἣν ὑπέστη τὸ πλοῖον τοῦτο κατὰ τὸν πλοῦν,
δὲν ἐδέχθησαν τὰ συμβιβαστικὰ μέτρα τῆς Διοική-
σεως, οὔτε τὴν πρότασιν νὰ πληρώσωσι καὶ δι' ὁ-
μολογιῶν, ἐν ἐλλείψει χρημάτων, προφασιζόμενοι
ψευδῇ ἀπορίαν, πράγματι ὁμως ν' ἀκυρώσωσι τὸν
νόμον, ὃ Βούλγαρης δὲν ἐδίστασε περὶ τῆς ἐνεργείας,
ὅταν εἶδε τοὺς ὀγδοήκοντα ἐξ ἀπονεννημένους ναύ-
τας νὰ ὀχυρῶνται ἐντὸς τινὸς παλαιομύλου, κειμέ-
νου ἐπὶ τινος λόφου ἔξωθεν τῆς πόλεως. Εὐθὺς ὁ-
δηγεῖ τοὺς πολιτοφύλακας κατ' αὐτῶν αὐτοπροσώ-
πως, καὶ πλήρης ἀγανακτήσεως διὰ τὴν αὐθαδεϊάν
των. Οἱ πολῖται, βλέποντες τὸν ἀρχηγὸν τοῦ τό-
που, τρέχουσιν αὐθορμήτως ἑνοπλοὶ νὰ καταταχθῶ-
σιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ, καὶ οὕτως ὁρμᾷ κατὰ τῶν
ἀνταρτῶν, ἀλλ' αἰφνης ἡ ἰδέα τοῦ ἐμφυλίου πολέ-
μου ἔρχεται τρομερὰ εἰς τὸν νοῦν του, σταματᾷ καὶ
σχέδιόν τι συλλαμβάνει, νὰ στραφῇ πρὸς τὰς οἰκίας
τῶν στασιαστῶν καὶ νὰ τοὺς κατεργημώσῃ. Πραγ-
ματικῶς ἡ οἰκία τοῦ ἀρχιστασιαστοῦ Γ. Μερτζάνη
διεβρῆχθη καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατεσυντρίβησαν. Αἱ! ἐπὶ
τέλους καὶ οἱ στασιασταὶ ἦσαν ἄνθρωποι. Παρὰ νὰ
χάσωσι τὰς οἰκίας των αὐθωρεῖ, ἐνέδωκαν εἰς τὴν
αὐστηρότητα τῶν νόμων, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν
ἕως ἐδῶ.

Ἄλλ' ὁ Βούλγαρης ἀρχίζει πλέον νὰ παρακμάζῃ.
Ἡ ἀκρδία τὸν καταμαστιζει, καὶ τόσοι κόποι καὶ
παθήματα ὑπὲρ τῆς φιλότατης πατρίδος του, τὸν γη-
ράσκουσι προῶρως. Ἀποχωρεῖ εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς
Ἰδρας κείμενον ὑποστατικόν του, καὶ διάγει πολ-
λὰς ὥρας καθ' ἡμέραν ἀτενίζων μὲ δακρυρῥοοῦντας
ὀφθαλμοὺς τὴν πατρίδα του. Ἡ ὑγρασία ὁμως τοῦ

κλίματος συμπληροῖ τὴν παρακμὴν του, καὶ ὅταν ἦλθαν οἱ Ἡρόκριτοι, τοὺς παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ ζῆσῃ τοῦ λοιποῦ καὶ διὰ τὸν ἐαυτὸν του, διότι ἀρκετὰ ἤδη ἔζησε διὰ τὴν πατρίδα του. Ἐκτοτε ἔβαινεν εὐθὺς πρὸς τὸν τάφον, καὶ τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Αὐγούστου προσεβλήθη ὑπὸ κηκοήθους πυρετοῦ. Μάταιαι ἀπέβησαν αἱ προσπάθειαι τῶν Ἱατρῶν, μάτην χιλιάδες Ὑδραίων παρεκάλουν τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεώς του. Ἡ νόσος ἐπροχώρει γιγαντιαίοις βήμασι, καὶ ὁ λαμπρὸς τῆς Ὑδρας Ἀσὶτὴρ ἐμελλε νὰ δύσῃ μετ' ὀλίγον. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἐξεπλήρωσε τὰ χριστιανικά του καθήκοντα καὶ ἐν τῇ πανυστεύῃ ἀγωνίᾳ του ἠθέλησε παραδόξως πως νὰ παλαίτῃ πρὸς τὸν θάνατον. Ἐγείρεται, ὁρμᾷ πρὸς τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνός του. Τρέχουσι, τὸν κρατοῦν, καὶ μόλις δυνάμεθα ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησίν των, ὅτι ὑπάγει, ὅπου οἱ καὶ ἄλλοι, πίπτει, ἐκπνέων εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φίλων του.

Ἀπέθανεν ὁ ἑκτακτος τῆς Ὑδρας ἀνὴρ, ἐγκαταλιπὼν τὴν ἀγαθοτάτην μνήμην εἰς τὸ πεντηχοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1812, διοικήσας τὴν πατρίδα του ἐννέα ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας. Ὅτε οἱ κώδωνες ἀνήγγειλαν τὸ γενικὸν πένθος τῆς Ὑδρας, ἡ ἀγορὰ ἐκλείσθη ὥς διὰ νὰ μὴν ἀνοιχθῇ πλέον, καὶ οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων ἐπενθηφόρησαν, ὥσάν ἡ εὐτυχία τῆς Ὑδρας ν' ἀπώλετο ἀνεπιστρεπτεῖ. Τὸ πᾶν δὲν ἦτο μικρὸν, καὶ δικαίως εἰς ὧν ἐν γένει τὰ πρόσωπα ἦτον ἐγκεχυραγμένη λύπη εὐλακρυνῆς καὶ ἀπαρηγόρητος.